

COĞRAFYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

(*Geography Teacher Candidates’ Views about “Classroom Management Strategies”*)

Yrd. Doç. Dr. Fatih AYDIN

Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
fatihaydin@karabuk.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, coğrafya öğretmen adaylarının “sınıf yönetimi stratejilerine” yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmaya 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 161 öğrenci katılmıştır. Tarama modelindeki bu araştırmanın verileri Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) tarafından geliştiren anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında t- testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yüksek oranda katıldıkları belirlenmiştir. Coğrafya öğretmen adaylarının en önemli gördükleri sınıf yönetimi stratejileri: “öğrencilerin dikkatini çekme”, “motivasyonu sağlama” ve “dikkati sürdürme” olarak bulunmuştur. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri hem “cinsiyete” hem de “sınıf düzeyine” göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Sınıf yönetimi, coğrafya öğretmen adayları, öğretmen eğitimi.

ABSTRACT

The main aim of this study is to determine geography teacher candidates’ views regarding classroom management strategies. Within 2009-2010 Academic Year, Spring Term, 161 geography teacher candidates at University of Gazi, Educational Faculty, Geography Education Department joined the study as the research group. The data

of the research were gathered item survey developed by Çakmak, Kayabaşı and Ercan (2008). In the analysis of the research data t-test and one way variant analysis (ANOVA) were used along with descriptive statistics. According to the results gained in the research it was observed that geography teacher candidates' participate in the class management strategies in general. The most important class management strategies observed by the geography teacher trainees were determined as: "taking the students' attention", "providing motivation" and "sustaining attention". In addition, the results showed that there was significant relationship between geography teacher candidates' opinions on classroom management strategies both "the gender variable" and "class level variable".

Key words: Classroom management, geography teacher candidates, teacher training.

GİRİŞ

Günümüzde ağırlıklı olarak öğrenci merkezli öğretim uygulamalarına geçilmesi, öğretmene farklı roller yüklemiş ve yeni bir kimlik kazandırmıştır. Öğretmen öğretene kişi olmaktan çok, öğrencinin öğrenmesini sağlayan, yani sınıfta öğretim sürecini yöneten ve yönlendiren kişi konumuna gelmiştir. Böyle bir durumda kaliteli ve verimli bir öğretim için sınıfın çok iyi yönetilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Şentürk ve Oral, 2008).

Sınıf, öğretmen ve öğrencilerin eğitsel amaçlara ulaşabilmek için kendilerinde var olan ve çeşitli iletişim araçlarıyla sağladıkları bilgi ve yaşantıları, uygun bir düzenleniş ile paylaştıkları ortamdır (Güçlü, 2000: 143). Sınıf yönetimi ise, belirli amaçlara ulaşabilmek için planlama, örgütlenme, koordinasyon, iletişim ve değerlendirme gibi fonksiyonlara ilişkin ilke, kavram, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir şekilde yürütülmesiyle ilgili çalışmaların tümüdür (Güler, 2005; Erdoğan, 2002). Lemlech'e (1988) göre sınıf yönetimi; plan yapma, kaynakları ve işlemleri organize etme, çevreyi düzenleme, öğrenci süreçlerini gözleme ve gerçekleşecek problemleri önceden görebilmektir.

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Sınıf yönetimi; öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve sürdürülmesidir. Öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin ortadan kaldırılması, öğretim zamanının uygun kullanılması, öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönetilmesidir. Sınıf yönetimi, öğrencilerin kendilerini anlamaları, kendilerini değerlendirmeleri ve kendi kendilerini kontrol etmelerini sağlayan bir araçtır (Denkdemir, 2007).

Öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejilerini etkili ve dikkatli bir biçimde kullanmalarıyla; öğrencilerin motivasyonlarını, dikkatlerini, dostça davranışlar sergilemelerini, üst düzeyde düşünme becerisi geliştirmelerini, öğrenme sürecinde kendi öğrenmesini kontrol etmelerini, kendi kararlarını yine kendilerinin almalarını, öz düzenleme yapmalarını ve kendi davranışlarını kontrol etmelerini sağlamada önemli yararlar sağlayacaktır (Çakmak, Kayabaşı ve Ercan, 2008).

Son yıllarda sınıf yönetimi ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Reupert ve Woodcock (2010), Tal (2010), Milner ve Tenore (2010), Lewis ve Burman (2006), Erol (2006), Terzi (2001), Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008), İlgar (2007), Güler (2005), Denkdemir (2007), Taştan (2010), Aksu (1997), Arslantaş (1998), Atıcı (2001), Güven ve Akdağ (2002), Şentürk ve Oral (2008) ve Şentürk (2007) bu çalışmalardan bazılarıdır. Yapılan çalışmalarda farklı bulgulara ulaşılmıştır. Örneğin; İlgar (2007) çalışmasında sınıf öğretmeninin (n=766) sınıf yönetimi becerileri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerini belirlediği araştırmasının sonucunda, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri yönünden kendilerini yetersiz gördükleri tespit edilmiştir. Taştan (2010) çalışmasına göre; coğrafya öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları, öğretmenlerin cinsiyetlerine ve mezun oldukları okul değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Atıcı (2001) araştırmasında yüksek ve düşük yetkinlik düzeyine sahip öğretmenlerin davranış yönetimi biçimlerinin farklı olup olmadığını ortaya koymuştur. Çalışma sonucuna göre, teşvik, uyarı, soru sorma, öğrenciye bakma gibi olumlu yöntemlerin yüksek yetkinlik grubundaki öğretmenler tarafından daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Şentürk (2007) tarafından rehber öğretmenlerin çağdaş yaklaşıma uygun davranışları istenen düzeyde gösteremediklerini saptamıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşlerini araştıran çalışmaların sınırlı sayıda olduğu gözlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Öğretmenin sınıfta gelişen olaylara karşı ortaya koyduğu tavrının yanında, eğitim faaliyetlerini sürdürme biçimi, öğrenciyi sevk ve idare metotları da sınıf yönetimi unsurlarının içinde yer alır. Coğrafya öğretmenlerinin çok boyutlu sınıf yönetimi unsurlarını bilmesi ve uygulaması, coğrafi düşünce ve algılayışın da gelişmesini sağlayabilir Coğrafya öğretmenin sınıf yönetimini başarıyla sürdürebilmesi için bazı yeterliliklere ihtiyacı vardır. Coğrafya dersini yürütebilmek için coğrafya öğretmenlerinin alan bilgisi hâkimiyetinin yanında kişisel beceri ve merakları da öğrencilerde coğrafya bilincinin oluşturulmasında çok önemli bir yere sahiptir (Taştan, 2010).

Coğrafya öğretmenin etkili sınıf yönetimini sürdürebilmesi için; öğretmenin sınıf içi etkinlikleri ve öğrenme-öğretme süreçlerini planlaması gerekmektedir. Coğrafya öğretmenleri planlama yaparken bazı hususlara dikkat etmelidir. Öztürk'e (2008) göre coğrafya öğretmeni; planlamada kolaydan zora, somuttan soyuta, yakından uzağa ilkelerini göz önünde bulundurmalı, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak planlama yapmalı; farklı zekâ tiplerine ve öğrenme ihtiyaçlarına göre görsel, işitsel, metinsel kaynak ve materyal türleri kullanılmalıdır. Derslerde farklı öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamalı, farklı şekilde öğrenen öğrencilerin tek başına veya grup olarak çalışabilecekleri fırsatlar oluşturmalıdır. Aktif ve sorgulamaya dayalı öğrenme; buluş yoluyla öğrenme, araştırma-inceleme yoluyla öğrenme, tam öğrenme ve işbirlikli öğrenme stratejileri ile etkinlik tabanlı öğrenme, soru-cevap, tartışma, örnek olay, grup çalışmaları, münazara, rol yapma, arazi çalışmaları gibi farklı öğretim yöntem ve teknikleriyle gerçekleştirilebilir. Ders planları oluştururken öğrenci ilgi ve ihtiyaçları, milli eğitim sistemimizin genel hedefleri ve okulun hedeflerini göz önünde bulundurmalıdır.

Sınıf yönetimi konusunu farklı öğrenim düzeylerinde, öğretmen, öğrenci ve farklı diğer boyutlarıyla inceleyen çalışmalar mevcut olmasına rağmen, coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimine ilişkin görüşlerini ortaya koyan her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Coğrafya eğitiminde henüz böyle bir çalışmanın yapılmamış olması araştırmanın önemini artırmaktadır.

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Bu araştırma ile, coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri *cinsiyet* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşleri *sınıf düzeylerine* göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma *genel tarama modelinde* gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerine yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2007:77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Coğrafya Öğretmenliği Programında okuyan coğrafya öğretmen adayları; örneklemi ise 2010-2011 öğretim yılı, güz döneminde, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıflara göre dağılımları

SINIF	ERKEK	KIZ	TOPLAM	
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	%
1. Sınıf	23	12	35	21.7
2. Sınıf	18	18	36	22.4
3. Sınıf	15	16	31	19.3
4. Sınıf	13	16	29	18.0
5. Sınıf	13	17	30	18.6
TOPLAM	82	79	161	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam coğrafya öğretmen adayı sayısı 161’dir. Öğretmen adaylarının 79’u (%49.1) kız ve 82’si (%50.9) erkektir. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının 35’i (%21.7) birinci sınıf, 36’sı (%22.4) ikinci sınıf, 31’i (%19.3) üçüncü sınıf, 29’u (%18) dördüncü sınıf ve 30’u (%18.6) beşinci sınıfta öğrenim görmektedirler.

Veri Toplama Aracı

Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmada kullanılan anket Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 15 maddeden oluşan anket “Çok önemli”, “Önemli”, “Kararsızım”, “Önemli değil”, “Hiç Önemli Değil” şeklinde beşli derecelendirmeye göre hazırlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda (coğrafya eğitimi alanında 2 öğretim üyesi) araştırmada kullanılmasına karar verilen anketin iç güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa) .83 olarak bulunmuştur. Ölçme aracının alındığı Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) ait çalışmada ise güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa) .78 olarak ifade edilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmanın birinci alt problemine cevap bulmak için coğrafya öğretmen adaylarının görüşlerinin dağılımını yansıtan bir tablo hazırlanmıştır. Tabloda her bir stratejiye yönelik coğrafya öğretmen adaylarının görüşlerinin dağılımının *yüzdeleri (%)*, *frekansları (f)*, *aritmetik ortalamaları (\bar{x})* ve *standart sapmaları* verilmiştir. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “*cinsiyet*” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği “*bağımsız örneklem t-testi*” kullanılarak tespit edilmiştir. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin “*sınıf düzeyi*” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği “*Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)*” ve analiz sonucunda farklılık önemli bulunduğunda farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı “*Çoklu Karşılaştırma Testi (LSD)*” ile tespit edilmiştir. Ölçekteki aralıklar eşit olduğundan ve 5 sütun 4 aralıktan meydana geldiği için, bir aralığın değerini hesaplamak için (4/5) düşüncesinden hareket ederek seçeneklere ait sınırlar belirlenmiştir. Ölçekteki aralıklar şu şekildedir: (1) 1.00-1.80 (2) 1.81-2.60 (3) 2.61-3.40 (4) 3.41-4.20 (5) 4.21-5.00.

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

BULGULAR

1. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin dağılımı Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2: Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusunda görüşlerinin dağılımı

Ölçekte Yer Alan İfadeler	Çok Önemli		Orduka Önemli		Kararsızım		Az Önemli		Hiç önemli değil		Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	\bar{X}	Ss
1. Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama.	140	87	21	13	-	-	-	-	-	-	4.86	0,33
2. Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin motivasyonunu sağlama.	130	81	31	19	-	-	-	-	-	-	4.80	0,39
3. Öğrencilerin ilgilerini konu üzerinde tutma, dikkatini sürdürme.	128	80	33	20	-	-	-	-	-	-	4.79	0,40
4. Öğretimi kesmeksizin sınıf kontrolünü sağlama.	75	47	50	31	16	10	14	9	6	4	4.08	1,11
5. Sınıfı adil ve tutarlı yönetim stratejileri ile kontrol etme.	110	68	47	29	3	2	1.2	0.6	-	-	4.65	0,55
6. Arkadaşça tavrını öğrenciye gösterme.	79	49	57	35	16	10	9	6	-	-	4.27	0,86
7. Sınıfta zamanını etkili kullanma.	106	66	54	33	-	-	1	0.6	-	-	4.64	0,51

Ölçekte Yer Alan İfadeler	Çok Önemli		Orduka Önemli		Kararsızım		Az Önemli		Hiç önemli değil		Aritmetik Ortalama Standart Sapma	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
8. Davranış problemini azaltmak için öğretim sürecinde ve sınıf düzenlemelerinde değişiklikler yapma.	62	38	67	42	21	13	11	7	-	-	4.11	0,88
9. Davranış problemlerini tam olarak tanımlama.	74	46	66	41	18	11	3	2	-	-	4.31	0,74
10. Beklenmedik öğrenci davranışları karşısında olgunluk ve ılımlılık gösterme.	88	55	61	38	8	5	4	2	-	-	4.44	0,70
11. Sınıfta güvenilir bir atmosfer oluşturma.	112	70	45	28	2	1.2	2	1.2	-	-	4.65	0,57
12. Sınıfta sağlıklı bir etkileşim için iletişim kanallarını kullanma.	111	69	48	30	2	1.2	-	-	-	-	4.67	0,49
13. Öğrencilerin görüş ve önerilerini dikkate alma.	100	62	59	37	2	1.2	-	-	-	-	4.60	0,51
14. Öğrencilerin gösterdikleri davranışlara göre pekiştireçler kullanma.	82	51	65	40	13	8	1	0.6	-	-	4.41	0,66
15. Öğrencileri değerlendirmede, çeşitli değerlendirme stratejilerini kullanma.	82	51	67	42	5	3	6	4	1	0.6	4.38	0,77

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Tablo 2’de görüldüğü gibi, coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; coğrafya öğretmen adaylarının genel anlamda sınıf yönetimi stratejilerini “**çok önemli**” düzeyde ($\bar{x}=4.51$) gördükleri belirlenmiştir. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusunda **en az önemli gördükleri strateji** “*Öğretimi kesmeksizin sınıf kontrolünü (ya da denetimini) sağlama.*” ($\bar{x}=4.08$) iken, **en çok önemli gördükleri strateji** ise “*Öğretime başlamadan önce tüm öğrencilerin dikkatini toplama*” ($\bar{x}=4.86$) olarak belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında coğrafya öğretmen adaylarının, sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin aritmetik ortalamalarının dağılımlarının bu iki değer arasında değiştiği, başka bir ifadeyle öğrencilerin sınıf yönetimi stratejileri görüşlerinin “**oldukça önemli**” ve “**çok önemli**” düzeylerinde olduğu gözlenmektedir.

2. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin, “*cinsiyet*” değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için “*bağımsız örneklem t-testi*” yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları						
Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Erkek	82	66.8659	5.447	159	-2,093	,038*
Kız	79	68.6709	5.495			
*P<0.05						

Tablo 3’ de incelendiğinde; kız coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 68.6709, erkek coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 66.8659 puan düzeyinde olduğu görülmektedir. Yapılan t-testi sonuçlarına göre; Coğrafya öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur [$t_{(159)} = -2.093$; $p < 0.05$]. Bu bulgu, coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri ile

cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

3. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejileri Konusundaki Görüşlerinin “Sınıf Düzeyine” Göre Karşılaştırılması

Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin, “sınıf düzeyi” değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için “Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin sınıf düzeyine göre betimsel istatistikleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin sınıf düzeyine göre betimsel istatistikleri

Sınıf	N	\bar{X}	S
1. Sınıf	35	67,4857	4,70526
2. Sınıf	36	68,1389	5,43088
3. Sınıf	31	69,0645	4,96612
4. Sınıf	29	68,8966	5,90003
5. Sınıf	30	65,1333	6,11800
Toplam	161	67,7516	5,52837

Tablo 4’de coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin sınıf düzeyine göre betimsel istatistikleri incelendiğinde, birinci sınıfların aritmetik ortalaması 67,48 (S=4,70), ikinci sınıfların aritmetik ortalaması 68.13 (S=5,43), üçüncü sınıfların aritmetik ortalaması 69.06 (S=4,96), dördüncü sınıfların aritmetik ortalaması 68.89 (S=5,90) ve beşinci sınıfların aritmetik ortalaması 65.13 (S=6,11) olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında aritmetik ortalamalarının istatistiksel açıdan farklı olup olmadığını test etmek için tek faktörlü varyans analizi yapılmıştır. Bu analizlerin sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar Arası	304,986	4	76,247	2,594	,039*
Gruplar İçi	4585,076	156	29,392		
Toplam	4890,062	160			

*p<0.05

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Tablo 5 incelendiğinde, coğrafya öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur [$F(4,156)=2,594; p<0.05$].

Bu farklılığın hangi sınıf seviyelerinden kaynaklandığını bulabilmek için “Çoklu Karşılaştırma Testi (LSD)” uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırıldığı LSD testi sonuçları

Sınıf (I)	Sınıf (J)	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
1. Sınıf	2. Sınıf	-,65317	1,28693	,612
	3. Sınıf	-1,57880	1,33711	,239
	4. Sınıf	-1,41084	1,36134	,302
	5. Sınıf	2,35238	1,34888	,083
2. Sınıf	1. Sınıf	,65317	1,28693	,612
	3. Sınıf	-,92563	1,32836	,487
	4. Sınıf	-,75766	1,35275	,576
	5. Sınıf	3,00556	1,34020	,026*
3. Sınıf	1. sınıf	1,57880	1,33711	,239
	2. Sınıf	,92563	1,32836	,487
	4. Sınıf	,16796	1,40058	,905
	5. Sınıf	3,93118	1,38846	,005*
4. Sınıf	1. Sınıf	1,41084	1,36134	,302
	2. Sınıf	,75766	1,35275	,576
	3. Sınıf	-,16796	1,40058	,905
	5. Sınıf	3,76322	1,41181	,008*
5. Sınıf	1. Sınıf	-2,35238	1,34888	,083
	2. Sınıf	-3,00556	1,34020	,026
	3. Sınıf	-3,93118	1,38846	,005
	4. Sınıf	-3,76322	1,41181	,008

* p<0,05

Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşlerinin sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırıldığı LSD testi sonuçlarına göre; ikinci sınıflar ile beşinci sınıflar arasında ($p=0.026$), üçüncü sınıflar ile beşinci sınıflar arasında ($p=0.005$) ve dördüncü sınıflar ile beşinci sınıflar arasında ($p=0.008$) anlamlı farklılık vardır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejileri konusundaki görüşleri incelendiğinde, genel anlamda stratejilere oldukça yüksek oranda katıldıkları ($\bar{x}=4.51$) gözlenmiştir. Genel olarak bakıldığında coğrafya öğretmen adaylarının, sınıf yönetimi stratejilerine yönelik görüşlerinin aritmetik ortalamalarının dağılımları iki değer arasında değiştiği ($\bar{x}=4.08$ ve $\bar{x}=4.86$), başka bir ifadeyle öğrencilerin görüşlerinin “*oldukça önemli*” ve “*çok önemli*” düzeylerinde olduğu gözlenmektedir. Bu da coğrafya öğretmen adaylarının ankette belirtilen sınıf yönetimi stratejilerinin oldukça önemli olduğunu ve öğretmenler tarafından bunların mutlaka sınıfta uygulanması gerektiğini düşündükleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Coğrafya öğretmen adaylarının verilen sınıf yönetimi stratejilerine yüksek oranda katılmaları onların *sınıf yönetimi* dersinde kazandıkları bilgi ve becerileri de olumlu yönde kullanmaya hazır olduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarına göre en önemli sınıf yönetimi stratejileri: “*öğrencilerin dikkatini çekme*”, “*motivasyonu sağlama*” ve “*dikkati sürdürmedir*”. Öğrencilerin coğrafya dersine karşı yeterince güdülenmediği durumlarda, öğrenciler dersten sıkılmakta ve dersi öğrenememektedir. Coğrafya dersinin, öğrencilerde istenilen nitelikleri kazandırması ve öğrencilerin coğrafya dersine yönelik güdülenmesi, ancak öğrenme ortamlarının ve stratejilerinin doğru planlanması ve öğretim sürecinin buna paralel olarak gerçekleştirilmesiyle mümkündür. Coğrafya dersinde öğrenci güdülenmesinin farklı açılardan incelendiği araştırmalar (Lyman ve Foyle, 1991; West, 2003; Tan ve diğerleri, 2005; Tan ve diğerleri, 2007; Aydın, 2009; Demirkaya, 2003; Coşkun, 2004; Güven, 2007; Koçak, 2008; Aydoğmuş, 2010; Duman ve Atar, 2004) göstermektedir ki, coğrafya dersinde öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinin kullanılması, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını ve güdülenmelerini olumlu yönde etkilemektedir.

Coğrafya öğretmen adayları anketteki “*arkadaşça tavrını öğrenciye gösterme*” ifadesine %49’u “*çok önemli*”, %35’i “*oldukça önemli*” cevabını vermişlerdir. Yapılan birçok araştırmada öğretmenlerin sınıf içerisinde öğrenciye yakın davranması öğrencilerin derse ilgini ve tutumunu olumlu yönde etkilemektedir (Christophel, 1990; Neuliep,

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

1997; Milner ve Tenore, 2010). Geçer (2002) araştırmasına göre, öğrenciler “coğrafya” dersinde öğretmenlerinin, “öğretmen yakınlık davranışlarını” genellikle gösterdiğini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretmen adayları anketteki “öğrencilerin görüş ve önerilerini dikkate alma” ve “sınıfta sağlıklı bir iletişim için iletişim kanallarını kullanma” ifadelerini oldukça önemli olduğunu ifade ederek, sınıf içi iletişimin sınıf yönetimindeki önemini vurgulamışlardır. Hoşgörür’e (2002) göre; öğretmenlerin sınıfta etkili iletişim kurabilmesinde öğrencileri tanıması, iletişim kurma yöntemlerini bilmesi, iletişim becerilerini geliştirmesi gerekir. İletişimde plan ve amacın yanlış yapılması, kaynak durumunda olan öğretmenin ses tonunun, diksiyonunun bozuk olması, fiziksel çevredeki olumsuzluklar, bireyin sağlık durumunun iyi olmaması sağlıklı bir iletişim yapılabilmesini engeller. Aydın, Coşkun ve Kaya (2010) tarafından coğrafya öğretmenlerinin etkiliği üzerinde yaptıkları araştırmada, ortaöğretim öğrencileri iletişim ve etkileşim süreçlerinde, coğrafya öğretmenlerini etkili bulduklarını ifade etmişlerdir. Ortaöğretim öğrencilerinin %93’ü coğrafya öğretmenlerinin sordukları sorulara cevap verdiğini, %88’i sakin ve sabırlı davrandıklarını, %85’i açık, net ve anlaşılır konuştuğunu, %85’i konuları anlaşılır bir şekilde sunduğunu, %80’i derse güler yüzle başladığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada coğrafya öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde farklı bulgulara ulaşılmıştır. Çakmak, Kayabaşı ve Ercan (2008) çalışmalarında öğretmen adaylarının sınıf yönetimi stratejilerine ilişkin görüşlerinin birkaç strateji dışında anlamlı farklılık bulunmamıştır. İlgar (2007) ve Erol (2006) araştırmasına göre, ilköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Denkdemir (2007) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Taştan (2010) çalışmasının sonuçlarına göre; coğrafya öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre otokratik, demokratik ve ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları anlamlı farklılık göstermemiştir. Diğer bir ifade ile cinsiyetin değişmesi coğrafya öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarını etkilememektedir. Terzi’nin (2001) yaptığı araştırmada öğretmenlerin

sınıf yönetimi anlayışlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Coğrafya öğretmen adayları sınıf yönetimi stratejileri konusunda yeterli ve etkili bir eğitime her zaman ihtiyaç duyacaklardır. Bu nedenle öğretmen eğitiminde verilen derslerden biri olan sınıf yönetimi dersinde coğrafya öğretmen adaylarına genel bir bakış açısı kazandırma yanında teknik, yöntem ve stratejileri de kazandırmak amaçlanmalıdır. Coğrafya öğretmen adayları okul deneyimi dersi kapsamında staj yaptıkları uygulama okullarında etkili sınıf yönetimi stratejilerini kullanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksu, F. (1997). *Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmit.
- Arslantaş, Y. (1998). *Sınıf Yönetiminde Öğretmen İletişim Becerilerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Atıcı, M. (2001). Yüksek ve Düşük Yetkinlik Düzeyine Sahip Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28, 483-499
- Aydın, F. (2009). *İşbirlikli Öğrenme Yönteminin 10. Sınıf Coğrafya Dersinde Başarıya, Tutuma ve Motivasyona Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, F., Coşkun, M. ve Kaya, H. (2010). The Efficacy of Geography Teachers According to Secondary School Students' Views in Turkey (Karabük Case). *World Applied Sciences Journal*, 9(9), 1033-1038.
- Aydoğmuş, M.Y. (2010). *Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Uygulamalarının Coğrafya Dersinde Öğrencilerin İlgisi, Motivasyon Ve Öğrenme Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

- Christophel, D.M. (1990). The Relationship Among Teacher Immediacy Behaviors Student Motivation and Learning. *Communication Education*, 39, 323-340.
- Coşkun, M. (2004). *Coğrafya Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakmak, M., Kayabaşı, Y. ve Ercan, L. (2008). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:35, s:53-64.
- Demirkaya, H. (2003). *Coğrafya Öğretiminde 4mat Öğretim Sisteminin Lise Coğrafya Derslerindeki Başarı ve Tutumlar Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Denkdemir, E. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Hakkında Görüşleri ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duman, B. ve Atar, E. (2004). Data Show Teknolojisinin Coğrafya Derslerinde Soyut Konuların Öğretilmesinde Öğrencilerin Akademik Başarısı Ve Motivasyonu Üzerindeki Etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4), 85-89.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf yönetimi*, 4.Baskı, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erol, Z. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Geçer, A. (2002). *Öğretmen Yakınlığının Öğrencilerin Başarıları, Tutumları ve Güdülenme Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güçlü, N. (2000). *İletişim*. L. Küçükahmet (Editör). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss.133-154.
- Güler, E. (2005). *Liselerde Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Güven, S. ve Akdağ, M. (2002). İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Etkinliklerine İlişkin Öğrenci Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı: 29, ss. 69-80.
- Güven, T. (2007). *Akademik Çelişki Tekniğinin Öğrencilerin Coğrafya Derslerindeki Başarı İle Günü Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hoşgörür, V. (2002). *İletişim*. Z. Kaya (Editör) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık, ss.65-89.
- İlgar, L. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Anlayışı Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçak, M. (2008). *Ortaöğretimde Coğrafya Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrenci Performansı ve Motivasyonu Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lemlech, J. K. (1988). *Classroom Management*. Second Edition, USA: Longman Pub.
- Lewis, R. ve Burman, E. (2006). Providing for Student Voice in Classroom Management: Teachers' Views. *International Journal of Inclusive Education*. 1-17.
- Lyman, L. ve Foyle, H. (1991). Teaching Geography Using Cooperative Learning, *Journal of Geography*, 90 (5), 223-226.

**COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE” YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ**

- Milner, R.H. ve Tenore, B.F. (2010). Classroom Management in Diverse Classrooms. *Urban Education*, 45(5), 560-603.
- Neuliep, J.W. (1997). A Cross-Cultural Comparison of Teacher Immediacy in American and Japanese College Classrooms. *Communication Research*. 24(4), 431-451.
- Öztürk, M. (2008). Coğrafya Derslerinde Planlama., R. Özey ve A. Demirci (Editörler). *Coğrafya Öğretiminde Yöntem Ve Yaklaşımlar*. İstanbul: Aktif Yayınevi. s. 23-56.
- Özyürek, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Reupert, A. ve Woodcock, S., (2010). Success and Near Misses: Pre-Service Teachers' Use, Confidence and Success in Various Classroom Management Strategies. *Teaching and Teacher Education*, 26(6), 1261-1268.
- Şentürk, H. ve Oral, B. (2008). Türkiye’de Sınıf Yönetimi ile ilgili Yapılan Bazı Araştırmaların Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*, 7(26), 1-26.
- Şentürk, H. (2007). Uygulama Liselerindeki Rehber Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı: 8, ss. 7-16
- Tal, C. (2010). Case Studies to Deepen Understanding and Enhance Classroom Management Skills in Preschool Teacher Training. *Early Childhood Education Journal*, 38(2), 143-152.
- Tan, I.G.C ve diğerleri (2007). Grup Investigation Effects on Achievement, Motivation, and Perceptons of Students in Singapore. *National Institute of Education*, 100 (3), 142-155.
- Tan, I.G.C., Sharan, S. ve Lee, C.K.E. (2005). Students’ Perceptions of Learning Geography through Group Investigation in Singapore, *International Research in Geographical and Environmental Education*, 14 (4), 261-276.
- Taştan, B. (2010). *Coğrafya Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine Yönelik Görüşleri: Karabük Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, , Ankara.

- Terzi, Ç. (2001).*Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- West, B. (2003). Student Attitudes and the Impact of GIS on Thinking Skills and Motivation, *Journal of Geography*, 102, 267-274.